

Bruselj, 10. oktober 2024
(OR. en)

14182/24

ENFOPOL 393
ENFOCUSTOM 117
ENV 977
CRIMORG 125
COPEN 441
JAI 1461

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta

Datum: 10. oktober 2024

Prejemnik: delegacije

Št. predh. dok.: 13761/1/24 REV 1

Zadeva: Sklepi Sveta o boju proti čezmejni okoljski kriminaliteti
– Sklepi Sveta (10. oktober 2024)

V prilogi vam pošiljamo sklepe Sveta o boju proti čezmejni okoljski kriminaliteti, ki jih je Svet (pravosodje in notranje zadeve) odobril na 4049. seji 10. oktobra 2024.

**Sklepi Sveta
o boju proti čezmejni okoljski kriminaliteti**

Splošne ugotovitve

1. Kazniva dejanja zoper okolje so še naprej ene najbolj dobičkonosnih nezakonitih dejavnosti, ki močno ogrožajo varnost državljanov ter prihodnjih generacij v Evropi in na svetu s povzročanjem velike škode in namernim uničevanjem okolja za nezakonito finančno korist. Boj proti okoljski kriminaliteti je bistven za zaščito varnosti državljanov, vendar ta vrsta kriminalitete kljub velikim vložkom ni vedno deležna zadostne prednostne obravnave. Čeprav je okoljska kriminaliteta ena od prednostnih nalog EU v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu, ki jih izvaja Evropska večdisciplinarna platforma proti grožnjam kriminala (EMPACT)¹, ji vsi deležniki ne namenjajo enake ravni pozornosti v primerjavi z drugimi oblikami kriminalitete, ki jih je treba prednostno obravnavati.
2. Obseg grožnje se v srednjeročnem obdobju po vsej verjetnosti ne bo zmanjšal, zlasti dokler bodo storilci kaznivih dejanj imeli dostop do ranljivega trga in možnost, da izkoristijo priložnosti za lahek zaslužek.
3. Glede na vrsto groženj je potreben celovit pristop k okoljski kriminaliteti. Ta oblika kriminala trenutno v velikem obsegu in močno vpliva na ekosisteme, zdravje in možnost preživetja, varnost in pravno državo. Kazniva dejanja zoper okolje povzročajo tudi znatno gospodarsko škodo, vključno z oslavitvijo zadevnega trga, in sicer tako, da ga izpostavljajo nelojalni konkurenci z nezakonitimi gospodarskimi subjekti, zlasti na področju ravnanja z odpadki. Ta dejanja v veliki meri izvajajo kriminalne mreže, pogosto pa so povezana z drugimi oblikami hudih kaznivih dejanj, korupcijo, pranjem denarja in financiranjem terorizma.

¹ 7101/23.

4. Kazniva dejanja, ki vplivajo na okolje, zajemajo številne oblike nezakonitega ravnanja, med katerimi so na primer nedovoljena trgovina z odpadki, lesom, s prostoživečimi vrstami, tako z rastlinskimi kot živalskimi vrstami ter proizvodi iz njih, kot je na primer divjinsko meso, nezakonita trgovina z minerali, plemenitimi kovinami in nezakonito rudarjenje ter druge nove težave, kot so goljufije pri energetske prelohu in nezakonito ravnanje z odpadki, skupaj z drugimi kršitvami, ki vplivajo na okolje, kadar so opredeljene kot kazniva dejanja, kot so onesnaževanje, nezakonito povzročeni obsežni gozdni požari, kazniva dejanja, ki povzročajo izčrpavanje vodnih virov, ali kazniva dejanja zoper zaščitene morske vrste².
5. Najbolj oddaljene regije EU ter čezmorske države in ozemlja³, ki imajo izjemno in posebej občutljivo naravno okolje ter se soočajo s številnimi grožnjami, je treba zaščititi na enak način kot osrednje območje EU.
6. S preprečevanjem okoljske kriminalitete in učinkovitim ukrepanjem proti njej se lahko zmanjšajo stroški, povezani z odpravljanjem okoljske škode in obravnavanjem vpliva na zdravje ljudi, na primer v primeru nezakonito odloženih odpadkov, ki državam članicam povzročajo znatne stroške.
7. Svet je 8. decembra 2016 sprejel sklepe o preprečevanju okoljskega kriminala⁴.
8. Julija 2020 je bila v strategiji EU za varnostno unijo, ki jo je predstavila Komisija, okoljska kriminaliteta opredeljena kot nezakonito poslovanje z vse večjim dobičkom, ki ga izkoriščajo kriminalne mreže, zaradi česar so potrebni nadaljnji ukrepi.

² Na primer tista iz uvodne izjave 8 iz Direktive (EU) 2024/1203 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o kazenskoprnem varstvu okolja.

³ Najbolj oddaljene regije vključujejo: Gvadelup, Francosko Gvajano, Reunion, Martinik, Mayotte in Francoski Sveti Martin (Francija), Azore in Madeiro (Portugalska) ter Kanarske otoke (Španija). Status čezmorskih držav in ozemelj pa ima 13 držav in ozemelj, ki pripadajo trem državam članicam Unije: Danski, Franciji in Nizozemski.

⁴ 15412/16.

9. Aprila 2021 so bili v strategiji EU za boj proti organiziranemu kriminalu za obdobje 2021–2025 poudarjeni škodljivi vplivi okoljske kriminalitete na biotsko raznovrstnost, zdravje in socialno kohezijo v EU in tretjih državah, ter poziv h krepitvi zmogljivosti izvrševanja na nacionalni ravni in ravni EU. Ta strategija je bila dopolnjena s celovitim sklopom prednostnih ukrepov iz načrta EU za boj proti nedovoljenemu prometu s prepovedanimi drogami in organiziranemu kriminalu za obdobje 2024–2025, ki se osredotoča na štiri prednostna področja okrepljenega ukrepanja: krepitev odpornosti logističnih vozlišč, razbitje struktur in njihovih poslovnih modelov z izvajanjem zasegov in zaplemb dobičkov, izvajanje upravnega pristopa za preprečevanje in mednarodno sodelovanje.
10. Maja 2021 je Svet sprejel sklepe o določitvi prednostnih nalog EU v boju proti hudim kaznivim dejanjem in organiziranemu kriminalu za EMPACT v obdobju 2022–2025⁵. Ena od teh prednostnih nalog je onemogočiti kriminalne mreže, vpletene v vse vrste okoljske kriminalitete, predvsem v primeru nedovoljene trgovine z odpadki in nedovoljene trgovine s prostoživečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, pa tudi kriminalne mreže in posamezne podjetnike, ki se ukvarjajo s kaznivimi dejanji in se jim uspe infiltrirati v zakonite podjetniške strukture na visoki ravni ali vzpostaviti lastna podjetja, ki omogočajo njihova kazniva dejanja.
11. Komisija je 9. novembra 2022 sprejela revidirani akcijski načrt EU za boj proti nezakoniti trgovini s prostoživečimi vrstami⁶, v katerem so opisani konkretni ukrepi, ki zajemajo preprečevanje, oblikovanje politik in zakonodaje, izvrševanje in mednarodno sodelovanje, za boj proti temu kriminalu. Pomembno je, da se zagotovi njegovo učinkovito izvajanje.
12. Prizadevanja za boj proti okoljski kriminaliteti bi bilo treba izboljšati na podlagi rezultatov operativnih akcijskih načrtov za okoljsko kriminaliteto v okviru EMPACT in ob upoštevanju rezultatov osmega kroga medsebojnega ocenjevanja glede okoljske kriminalitete.

⁵ 8665/21 in 7101/23.

⁶ 14718/22.

13. Nova direktiva o okoljski kriminaliteti⁷ je začela veljati maja 2024 in vsebuje strog in podroben ter celovit pristop k okoljski kriminaliteti. Razširja seznam kaznivih dejanj, ki jih je treba v nacionalnem pravu opredeliti kot kazniva dejanja, ter vključuje določbe o kaznih za fizične in pravne osebe ter krepitvi verige izvrševanja, vključno z mehanizmi sodelovanja znotraj držav članic in med njimi. Nova konvencija Sveta Evrope o kazenskoopravni zaščiti okolja⁸ naj bi bila dokončana v zadnjem četrtletju leta 2024 in na voljo za podpis v prvem četrtletju 2025.
14. Nova uredba o pošiljkah odpadkov⁹ vsebuje nove pomembne določbe o izvrševanju zakonodaje v zvezi z nezakonitimi pošiljkami odpadkov, vključno z inšpekcijskimi pregledi, kaznimi in sodelovanjem.
15. Za zagotovitev, da kriminalne mreže, ki izvajajo kazniva dejanja zoper okolje, dejansko odgovarjajo za svoja dejanja, je pomembno še naprej krepiti sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj in pravosodnega sodelovanja med državami članicami in zunaj njih.

⁷ Direktiva (EU) 2024/1203 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o kazenskoopravnem varstvu okolja in nadomestitvi direktiv 2008/99/ES in 2009/123/ES, UL L, 30.4.2024 (direktiva o okoljski kriminaliteti).

⁸ Konvencija Sveta Evrope, ki bo nadomestila in zamenjala Konvencijo o kazenskoopravni zaščiti okolja iz leta 1998 (ETS št. 172, 9.11.1998).

⁹ Uredba (EU) 2024/1157 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o pošiljkah odpadkov, spremembi uredb (EU) št. 1257/2013 in (EU) 2020/1056 in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1013/2006, UL L, 30.4.2024.

16. Zaradi nadnacionalne razsežnosti kaznivih dejanj zoper okolje, ki jih storijo kriminalne mreže, je treba okrepiti sodelovanje institucij EU in držav članic, pa tudi tretjih držav, mednarodnih organizacij ter drugih javnih in zasebnih partnerjev, pri čemer je treba upoštevati npr. cilje Pariškega sporazuma o podnebnih spremembah iz leta 2015¹⁰ in Kunminško-montrealskega svetovnega okvira za biotsko raznovrstnost iz leta 2022¹¹. EU bi morala okrepiti dvostransko sodelovanje z zainteresiranimi tretjimi državami. Morala bi spodbujati okrepljeno sodelovanje med mednarodnimi agencijami in organi, ki se ukvarjajo z okoljsko kriminaliteto (npr. Interpol, UNODC, Svetovna carinska organizacija¹², večstranski okoljski sporazumi, kot je Baselska konvencija). Novembra 2010 so SCS, Sekretariat Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES), Interpol, Urad Združenih narodov za droge in kriminal (UNODC) ter Svetovna banka ustanovili Mednarodni konzorcij za boj proti kriminaliteti, povezani s prostoživečimi vrstami (ICCWC), da bi zagotovili večjo podporo nacionalnim organom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj na področju prostoživečih vrst ter regionalnim in podregionalnim mrežam za boj proti nezakoniti trgovini s prostoživečimi vrstami (tj. živalskimi in rastlinskimi). Svet je marca 2024 v sklepih o zeleni diplomaciji¹³ pozval k okrepljenemu sodelovanju na svetovni ravni za boj proti mednarodni okoljski kriminaliteti, pri čemer je opozoril na pomen izvajanja poglavja revidiranega akcijskega načrta EU za boj proti nedovoljeni trgovini s prostoživečimi rastlinskimi in živalskimi vrstami, ki se nanaša na krepitev globalnega partnerstva med državami izvora, potrošnje in tranzita.

¹⁰ Združeni narodi, 2015, Pariški sporazum o podnebnih spremembah, na voljo na: https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

¹¹ Združeni narodi, 2022, sklep, sprejet na Konferenci pogodbenic Konvencije o biološki raznovrstnosti (Kunminško-montrealski svetovni okvir za biotsko raznovrstnost), na voljo na: <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>.

¹² Dve pomembni mednarodni operaciji preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj v okviru Svetovne carinske organizacije (WCO) sta operacija Thunder (obravnavanje kriminala na področju gozdarstva in kriminala, povezanega s prostoživečimi vrstami) in operacija Demeter (obravnavanje nezakonite trgovine z odpadki in ozonu škodljivimi snovmi), v okviru katerih po vsem svetu sodelujejo uradniki na področju carine, policije, mejnega nadzora, okolja, prostoživečih vrst in gozdarstva. Zaradi tega globalnega pristopa sta ti operaciji vsako leto uspešni glede števila sporočenih primerov.

¹³ 7865/24.

17. Svet je 21. novembra 2023 sprejel sklepe o odnosih med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi (LAK)¹⁴, v katerih poziva k temu, da je treba na vseh ravneh prednostno okrepiti sodelovanje na področju pravosodja in varnosti med EU in LAK, da bi lahko reševali številne in vse večje izzive, ki jih prinaša mednarodni organizirani kriminal in imajo negativne posledice na obeh straneh Atlantika. Ti med drugim vključujejo okoljsko kriminaliteto.
18. Obstajajo tudi možnosti za učinkovitejše posvetovanje z Interpolom in aktivnimi delovnimi skupinami Interpolovega odbora za okoljsko skladnost in izvrševanje, pri čemer se ena osredotoča na škodo, povzročeno naravnemu okolju in prostoživečim rastlinskim in živalskim vrstam, kriminal na področju gozdarstva in onesnaževanje okolja, ter za aktiven prispevek k njihovemu delu in posvetovanje z WCO glede okoljskega programa.
19. Različne mednarodne, evropske in regionalne mreže¹⁵ izvajajo delo na področju boja proti okoljski kriminaliteti s strateškimi ali operativnimi cilji, vključno z evropsko mrežo za boj proti okoljskemu kriminalu (EnviCrimeNet), Evropsko mrežo tožilcev za okolje (ENPE), Mrežo Evropske unije za izvajanje in uveljavljanje okoljskega prava (IMPEL) in Forumom sodnikov Evropske unije za okolje (EUFJE). Vloga teh mrež je ključna za izmenjavo dobrih praks in razvoj inovativnih orodij za boj proti čezmejni okoljski kriminaliteti. Treba bi bilo čim bolje izkoristiti posebne spretnosti teh mrež za pripravo operativnega in strateškega odziva na okoljsko kriminaliteto.

¹⁴ 15737/23.

¹⁵ Te mreže vključujejo pobudo Ekipe Evropa za ohranjanje petih velikih gozdov v Srednji Ameriki, mrežo tožilcev za okoljsko kriminaliteto v regiji Baltskega morja (ENPRO) in mrežo JAGUAR Network, ki je pomembna tudi kot platforma za policijsko sodelovanje med državami Latinske Amerike in državami članicami EU.

20. Boj proti okoljski kriminaliteti zahteva tesno nacionalno in mednarodno sodelovanje med številnimi akterji: pravosodnimi organi, upravnimi organi, organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, carinskimi organi, NVO in zasebnimi partnerji, ki imajo vlogo varuha družbe tako pri strateškem planiranju kot operativnem ukrepanju. Razviti je treba tudi sinergije z zadevnimi okoljskimi združenji, ki so pogosto najbolj izpostavljena ob nastanku okoljske škode, in s civilno družbo. Širšo javnost bi bilo treba bolje seznaniti z njeno vlogo in potencialom v boju proti okoljski kriminaliteti ter jo spodbuditi, da znake teh kaznivih dejanj prijavi pristojnim organom.
21. Učinkovitejši ukrepi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj na tem področju, po potrebi podprti s tajnimi operacijami in preiskovalnimi orodji, so koristni za zagotovitev učinkovitega boja proti kriminalnim mrežam in izvajanje ciljno usmerjenih preiskav, odkrivanje ter hitro izmenjavo informacij in intenzivno operativno sodelovanje, ob upoštevanju potrebe po sledenju denarja in izzivov, povezanih z zlorabo spletnega prostora s strani storilcev kaznivih dejanj.
22. Za uspešno ukrepanje proti tej grožnji sta potrebna tudi jasno razumevanje in opredelitev grožnje, kar je bistveno za določitev strateških prednostnih nalog, ter najnovejše specifično znanje vključenih akterjev, zlasti v zvezi s sektorskimi pravili, ki določajo regulativni okvir. Zato so dobro usposobljeni organi za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj in pravosodni organi bistvenega pomena za uspešen boj proti okoljski kriminaliteti.
23. Države članice se spodbuja, naj sprejmejo učinkovite ukrepe in zagotovijo ustrezen obseg orodij in virov, kot so potrebni človeški viri, laboratorijske zmogljivosti in analitične tehnologije ter pregled izdajanja dovoljenj, v tem okviru pa je potrebno tudi sodelovanje med državami članicami EU. Preiskovanje kaznivih dejanj zoper okolje včasih zahteva poglobljeno preiskovanje z uporabo znanstvenih metod; vzorčenja in testiranja snovi (npr. kemikalij ali obarvanih tekočin) za pridobitev dokazov proti storilcem kaznivih dejanj zoper okolje na ključnem in specializiranem področju. Za zbiranje teh dokazov morajo biti odgovorni znanstveniki in specializirani tehnični strokovnjaki.

24. Priznati bi bilo treba pobude, sprejete v zadnjih letih za olajšanje čezmejnega sodelovanja v boju proti okoljski kriminaliteti. Ker je okoljska kriminaliteta postala prednostna naloga EMPACT (2018–2021; 2022–2025), je Europol vzpostavil projekt analize, ki obravnava okoljsko kriminaliteto, in podprl države članice pri njihovih kazenskih preiskavah v zvezi z vsemi pojavi na področju okoljske kriminalitete. Europol je tudi soupravljaivec ustreznih operativnih akcijskih načrtov EMPACT in pripravlja poročila o okoljski kriminaliteti¹⁶.
25. Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) ima dejavno vlogo v boju proti okoljskim goljufijam in tesno sodeluje s carinskimi organi za podpiranje čezmejnih preiskav in usklajevanje skupnih carinskih operacij na tem področju ali v njih sodeluje.
26. Ključno vlogo v boju proti okoljski kriminaliteti ima tudi Eurojust. Ima bogate izkušnje z obravnavanjem primerov čezmejnega okoljske kriminalitete, ki so mu predloženi, vključno z omogočanjem usklajevalnih sestankov, vzpostavitvijo koordinacijskih centrov in podporo skupnim preiskovalnim skupinam (JIT). Eurojust pripravlja poročila o obravnavi primerov, kot je poročilo o primerih, povezanih z okoljsko kriminaliteto, da v njih izpostavi ovire na področju pravosodnega sodelovanja in za izmenjavo dobrih praks. V navedenem poročilu so poudarjeni tudi pomen mehanizmov usklajevanja na nacionalni ravni, neustrezno nizko število primerov okoljske kriminalitete, ki so bili predloženi za namen pravosodnega usklajevanja in sodelovanja na evropski in mednarodni ravni, ter pomen težav pri čezmejnem pravosodnem sodelovanju, ki izhajajo iz razlik v pravnih pojmi in kaznih v zvezi z okoljsko kriminaliteto v nacionalni zakonodaji.
27. Digitalizacija komunikacije na področju pravosodnega sodelovanja lahko prav tako znatno prispeva k olajšanju čezmejnega sodelovanja v podporo boju proti okoljski kriminaliteti.

¹⁶ Kot je nedavno poročilo z naslovom „Combating environmental crime: Key threats and challenges“ (Boj proti okoljski kriminaliteti: Ključne grožnje in izzivi) (9251/24).

28. Države članice v večini razpolagajo le s standardnimi preiskovalnimi orodji, zato v boju proti hudim ali organiziranim kaznivim dejanjem zoper okolje nimajo vedno dostopa do posebnih preiskovalnih orodij, kot so orodja za tajno nadzorovanje in preiskovalna orodja (zbiranje obveščevalnih podatkov s človeškimi viri). S tem je učinkovitost boja proti kriminalnim mrežam omejena, čezmejno sodelovanje pa ovirano, na primer če nadzora, ki je odrejen v eni državi članici, ni mogoče nadaljevati ali dopolniti v drugi zadevni državi članici.¹⁷
29. Posebna pozornost je namenjena postopkom, ki se skrivajo za tipičnimi oblikami okoljske kriminalitete v poslovnem sektorju ter ki bi jih bilo mogoče preprečiti in ublažiti z upravnimi sredstvi v boju proti organiziranemu kriminalu, predvsem z uporabo sistemov skrbnega preverjanja strank, razen najema prostorov.
30. Ni nujno, da imajo vsi sodniki, tožilci in preiskovalci specializirano strokovno znanje, ki bi omogočalo učinkovito preiskovanje kaznivih dejanj na tem področju.
31. Na to bi se bilo treba odzvati s poudarjanjem pomena zagotavljanja ustreznega usposabljanja za izboljšanje zmogljivosti za preprečevanje, odkrivanje, preiskovanje in pregon okoljske kriminalitete in z njo povezanih kaznivih dejanj, pa tudi prednostne naloge vlaganja v oblikovanje portfelja usposabljanj o okoljski kriminaliteti in pranju nezakonitih dobičkov, ki izhajajo iz nje, in sicer za razvoj spretnosti in znanja, ki jih potrebujejo evropska skupnost za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, tožilci ter sodstvo.

¹⁷ Gl. Priporočilo Sveta (EU) 2022/915 z dne 9. junija 2022 o operativnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj.

Svet poziva države članice, naj:

32. Pravočasno prenesejo novo direktivo o okoljski kriminaliteti. Pri prenosu direktive bi bilo treba posebno pozornost nameniti opredelitvi novih kaznivih dejanj in ukrepov za odzivanje na izzive na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. Razmisliti bi bilo treba o predhodni izmenjavi obstoječih dobrih praks in izkušenj, kar bi pripomoglo k vzpostavitvi enakovredne ravni varstva.
33. Stremijo k takojšnjemu sprejetju nacionalnih strategij in vzpostavitvi učinkovitih nacionalnih mehanizmov za usklajevanje in souporabo podatkov z ustreznimi zmogljivostmi, še posebej na področju zbiranja obveščevalnih podatkov in statistike. V tem okviru naj omogočijo gradnjo zmogljivosti in specializacijo ustreznega osebja organov, vključenih v te mehanizme, tudi z vključitvijo usposabljanja o okoljski kriminaliteti v nacionalne učne načrte ustreznih akademij za usposabljanje in šolske učne načrte.
34. Spodbujajo prostovoljno specializacijo in omogočijo učinkovito preiskovanje kaznivih dejanj na tem področju ter razmislijo o oblikovanju ustreznih postopkov, da bi bile te specializirane zmogljivosti pravočasno na voljo za pomoč organom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter pravosodnim organom. Pri spodbujanju take specializacije bi bilo treba spoštovati neodvisnost ter avtonomijo sodstva in tožilcev.
35. Pri pregonu čezmejne organizirane okoljske kriminalitete po potrebi spodbujajo, da se v celoti izkoristijo priložnosti, ki jih ob podpori Eurojusta in Evropske pravosodne mreže (EJN) nudijo skupne preiskovalne enote, poleg tega pa zagotovijo pravne in organizacijske pogoje za nemoteno pravosodno sodelovanje. Izkoristijo naj Eurojustovo pomoč za lažjo in pospešeno čezmejno izmenjavo informacij ter sodelovanja na pravosodni ravni, razvoj skupnih strategij preiskovanja in preгона v povezanih ali vzporednih kazenskih postopkih ter lažji prenos in izvajanje evropskih in mednarodnih instrumentov pravosodnega sodelovanja. Razmislijo naj predvsem o vzpostavitvi nacionalnih kontaktnih točk in specializiranih enot za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter enot tožilstva, poleg tega pa naj spodbujajo ciljno usmerjena usposabljanja v sodstvu za tiste, ki se pogosto soočajo s temi zadevami.

36. Spodbujajo razvoj in uporabo digitalnih in inovativnih orodij, ki bi omogočala hitrejša in učinkovitejša preiskovalna storitve.¹⁸
37. Izkoristijo priložnosti, ki jih ponujajo razpoložljiva sredstva Unije, vključno s Skladom za notranjo varnost.
38. Sodelujejo, predvsem v okviru EMPACT in kadar je to potrebno, z državami članicami in partnerji zunaj EU pri mednarodnem sodelovanju na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj, ki imajo resnično operativen značaj, kar zadeva izvajanje operacij preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj na področju čezmejnih oblik kriminala, v največji možni meri uporabljajo obstoječe instrumente za operativno sodelovanje na področju preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter predlagajo in vodijo vse potrebne operativne ukrepe v okviru ustreznega operativnega akcijskega načrta. Te sheme prispevajo tudi k potrebnim spodbudam za podpiranje boja proti okoljski kriminaliteti, ki ostaja glavna prednostna naloga nekaterih policijskih sil.
39. V boju proti čezmejni okoljski kriminaliteti spodbujajo učinkovito sodelovanje med carinskimi organi, ki imajo ključno vlogo pri odkrivanju pošilk, ki niso v skladu z okoljevarstvenimi predpisi, v primeru suma pa tudi z okoljskimi organi, z namenom odkrivanja nezakonitih dejavnosti, preiskovanja tokov in preprečevanja strategij za izogibanje predpisom/kontrolam ter za izmenjavo informacij med državami članicami ter z drugimi organi (prek CSW EU-CERTEX ali CENcomm, kot je ustrezno) in Komisijo (TAXUD in OLAF prek CRMS in AFIS).

¹⁸ V zvezi s tem se organe držav članic spodbuja, naj se seznani s sedanjima raziskovalnima projektoma PERIVALLON in EMERITUS, ki se izvajata v okviru programa Obzorje Evropa in ju financira EU ter sta namenjena razvoju orodij za zagotavljanje izboljšane in celovite obveščevalne slike organizirane okoljske kriminalitete ter oblikovanju tehnologij za odkrivanje, ki temeljijo na geoprostorskih obveščevalnih podatkih, daljinskem zaznavanju, spremljanju na spletu, analizi, oceni tveganja in tehnologijah napovedne analitike, da bi se podprle preiskovalne zmogljivosti za boj proti okoljski kriminaliteti. Poleg tega se razvijajo dopolnilni programi usposabljanja, ki krepijo zmogljivosti za izvrševanje okoljske zakonodaje.

40. Pri obravnavanju okoljske kriminalitete, povezane z nezakonitimi čezmejnimi pošiljkami, je treba zaradi osrednje vloge, ki jo imajo carinski organi v boju proti temu pojavu, zagotovijo sistematično uporabo informacijskega sistema za boj proti goljufijam (AFIS). Čeprav gre za glavni varen komunikacijski kanal, ki ga uporabljajo carinski organi, ga lahko uporabljajo tudi organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter upravni organi v državah članicah in celo v tretjih državah. Komunikacija prek sistema AFIS lahko zagotovi usklajevanje med vsemi vključenimi organi, saj so upravni inšpekcijski pregledi/presoje pogosto prvi korak pri odkrivanju nezakonitih pošilk.
41. Priporočijo organom preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj (vključno s carinskimi organi), ki že imajo dostop do obstoječih varnih komunikacijskih kanalov, in sicer Europolove mrežne aplikacije za varno izmenjavo informacij (SIENA) in po potrebi Interpolovega globalnega policijskega komunikacijskega sistema [I-24/7], naj razširijo njihovo uporabo, da bi zagotovili hiter in celovit prenos operativnih informacij o čezmejnih primerih okoljske kriminalitete ter v skladu z uredbo o Europolu v te izmenjave vključili Europol, da bi lahko ta s kakovostnejšimi analizami in navzkrižnim preverjanjem bolje podpiral nacionalne in skupne preiskave.
42. Prepoznajo grožnje in opredelijo prednostne grožnje na podlagi verodostojne, celovite in posodobljene slike razmer, za kar sta potrebna obsežna izmenjava informacij in ustrezno analitično delo med državami članicami ter z Europolom, OLAF in drugimi ustreznimi organi, kot so Interpol, WCO, sekretariati Konvencije o mednarodni trgovini z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES) ter Baselske, Rotterdamske in Stockholmske konvencije (BRS MEA).
43. Za obravnavanje zadevne grožnje posebno pozornost namenijo možnim upravnim pristopom k tej obliki kriminala, zlasti za preprečevanje korupcije, povezane s to grožnjo.

44. Pri preiskovanju in pregonu okoljske kriminalitete v skladu s priporočili Projektne skupine za finančno ukrepanje (FATF) in določbami direktive o povrnitvi in odvzemu premoženja¹⁹ sprožijo finančne preiskave, in sicer vzporedno s kazenskimi preiskavami, da bi se načelo sledenja denarju uveljavilo v praksi, zlasti proti čezmejni okoljski kriminaliteti, z namenom onemogočanja in razbitja kriminalnih mrež, ki stojijo za posameznimi primeri. To vključuje sistematičen začetek finančnih preiskav ter uporabo ustreznih orodij za učinkovito in hitro sledenje, identifikacijo, začasno zavarovanje in odvzem premoženjske koristi, pridobljene s kaznivimi dejanji, in premoženja, ki izhaja iz kriminalnih dejavnosti. V ta namen naj na nacionalni ravni okrepijo ali vzpostavijo sodelovanje med finančnoobveščevalnimi enotami in specializiranimi organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj z izmenjavo ustreznih finančnih informacij, znanja in usposabljanj o tveganjih in vrstah nezakonitih dejavnosti, povezanih s kaznivimi dejanji zoper okolje, in sicer v skladu s pravom EU, na primer direktivo o povrnitvi in odvzemu premoženja.
45. V skladu z nacionalnim pravom sistemizirajo finančne preiskave za identifikacijo toka nezakonitih sredstev in razmislijo o uporabi odvzetega premoženja, kadar je to mogoče in ustrezno za namene javnega interesa ali socialne namene, na primer za prispevanje k ohranitvenim ukrepom.
46. Po potrebi vključijo strokovnjake za digitalne preiskave v specializirane enote za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj, namenjene boju proti okoljski kriminaliteti.
47. Pri razvoju nacionalnih strategij vključijo usposabljanje za nadaljnje razširjanje strategije med vsemi ustreznimi zaposlenimi in organi. Pomembno je tudi, da se velik poudarek nameni preprečevanju, tudi v lokalnih skupnostih in med mladimi, da bi jih ozaveštili o posledicah kaznivih dejanj.

¹⁹ Direktiva (EU) 2024/1260 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. aprila 2024 o povrnitvi in odvzemu premoženja (UL L 2024/1260, 2.5.2024).

48. V sodelovanju s civilno družbo in zasebnim sektorjem svoja prizadevanja vložijo v oblikovanje ciljno usmerjenih kampanj, namenjenih ozaveščanju javnosti, povečanju pripravljenosti državljanov, ki se soočajo z nezakonitimi dejavnostmi, da te dejavnosti prijavijo, in izobraževanju otrok, da dajo prednost varnosti svojega okolja in ga s tem zaščitili.
49. Upoštevajo obstoječe dobre prakse, kadar to omogočajo nacionalne strukture, kot so direktorat za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj na področju okolja in javnega zdravja (CESAN, francoska žandarmerija, Francija), center za usposabljanje Carabinieri v Sabaudii (Italija), okoljski nacionalni obveščevalni urad za varstvo narave španske civilne garde (SEPRONA), služba za varstvo narave in okolja (SEPNA) nacionalne republiške garde (GNR, portugalska žandarmerija) in učinkovite operativne akcijske skupine za odkrivanje nezakonitih pošilk odpadkov v Sloveniji, ki uporabljajo multidisciplinarni pristop. Upoštevajo naj tudi dejstvo, da države članice potrebujejo ustrezne zmogljivosti v vseh ustreznih organizacijah.
50. Upoštevajo s tem povezane dejavnosti Evropske mreže organov pregona, pristojnih za tehnološka vprašanja s področja varnosti (ENLETS), na področju zelene politike.
51. Po potrebi obsežno poročajo o uspešnih primerih pri preprečevanju in pregonu okoljske kriminalitete, da se poveča doseg posameznih ukrepov.
52. Podpirajo usklajen razvoj orodij, da bi spodbujale nadzor nad odpadki (v državah izvora in namembnih državah), hitro in učinkovito razpolagale s potrebnimi informacijami ter jih po potrebi primerjale s podatki za preprečevanje prevoza ali skladiščenja odpadkov, ki so v določenih primerih zelo nevarni, ter za ugotavljanje, ali sta prevoz in skladiščenje teh odpadkov zakonita.

Svet poziva Evropsko komisijo, naj:

53. Pozorno spremlja učinkovitost izvajanja nove direktive o okoljski kriminaliteti in podpira ustrezne deležnike pri njenem izvajanju.
54. Preuči možnosti, ki bi državam članicam omogočale spodbujati oblikovanje nacionalnih strategij za boj proti okoljski kriminaliteti v okviru razpoložljivih sredstev in ob podpori ustreznih agencij.
55. V oblikovanje in izvajanje projektov vključi ključne akterje ustreznih operativnih akcijskih načrtov EMPACT, da se prepreči kakšno koli podvajanje prizadevanj ali prekrivanje.
56. Spodbuja najboljše prakse pri nacionalnem usklajevanju in spodbuja uporabo obstoječih Interpolovih platform, štirih mrež (IMPEL, ENPE, EUFJE, EnviCrimeNet) in zlasti Europolove platforme za strokovnjake ter Eurojusta na ravni tožilstva, da se okrepi izmenjava takšnih dobrih praks.
57. Nadaljuje in dodatno krepi sodelovanje z obstoječimi mrežami izvajalcev izvrševanja na okoljskem področju, kot je IMPEL (inšpektorji), ENPE (tožilci), EUFJE (sodniki) in EnviCrimeNet (policija in drugi zaposleni v organih preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj), ter promovira rezultate dela navedenih mrež.

Svet poziva Europol, naj:

58. Še naprej podpira organe EU za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj pri kazenskih preiskavah v zvezi z vsemi pojavi okoljske kriminalitete s posebnim poudarkom na novih izzivih, povezanih z nedovoljeno trgovino z odpadki, nezakonito trgovino s fluoriranimi plini in drugimi ozonu škodljivimi snovmi, shemami goljufij v okoljsko pomembnih sektorjih, nezakonito sečnjo, nezakonito trgovino z lesom in prostoživečimi vrstami ter kaznivimi dejanji zoper zaščitene morske vrste, ter poudarkom na posledicah za javno zdravje.
59. Še naprej spodbuja države članice k izmenjavi informacij o ustreznih čezmejnih primerih in po potrebi k dejavnemu sodelovanju z Europolom.
60. Okrepi svoje povezave z aktivnimi delovnimi skupinami in projektno skupino Interpolovega odbora za okoljsko kriminaliteto, zlasti na področju boja proti nezakonitemu izvozu in uvozu pošilk odpadkov, nezakonite trgovine z ogroženimi prostoživečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami ter ponarejanja listin, ki se uporabljajo v zakoniti trgovini z zadevnim blagom, pa tudi na področju dela WCO.
61. Preuči možne rešitve na ravni EU za zmanjšanje s tem povezanih ponaredb listin, in sicer s širšim obsegom sodelovanja pri ustreznem skupnem horizontalnem strateškem cilju EMPACT.

Svet poziva Eurojust, naj:

62. Še naprej spodbuja in podpira države članice pri ustanavljanju skupnih preiskovalnih skupin na tem področju.
63. Omogoča lažje pravosodno sodelovanje med državami članicami za izboljšanje izvajanja pravnega okvira, namenjenega boju proti okoljski kriminaliteti.
64. Sodeluje z EJTN za zagotovitev, da bodo nove smernice, dobre prakse in priporočila, ki izhajajo iz Eurojustovih izkušenj pri obravnavanju primerov, ter obsežna osnovna zakonodaja čim prej na voljo tožilec in sodnikom, da bodo pripravljeni na zagotavljanje učinkovitih pravosodnih storitev na področju boja proti okoljski kriminaliteti.

Svet poziva EnviCrimeNet, naj:

65. Še naprej podpira strokovnjake držav članic z izmenjavo dobrih praks in olajševanjem sodelovanja med državami članicami.
66. Spremlja projekte, pobude EU in raziskave na področju boja proti okoljski kriminaliteti, skupaj z dejavnostmi, razvitimi v okviru operativnih akcijskih načrtov EMPACT.
67. Večji poudarek nameni vlogi spletnih dejavnosti in vidikom, povezanim s finančnimi preiskavami.
68. Podpira države pri oblikovanju ali pregledovanju nacionalnih okoljskih strategij.

Svet poziva CEPOL, naj:

69. Še naprej podpira skupnost organov EU za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter državam članicam zagotovi večjo zmogljivost usposabljanja na področju preprečevanja in preiskovanja okoljske kriminalitete, in sicer na podlagi prednostnih nalog strateškega usposabljanja, opredeljenih v strategiji EU-STNA za obdobje 2022–2025 in v skladu s prednostnimi nalogami, opredeljenimi v okviru evropskega zelenega dogovora ter mreže agencij s področja pravosodja in notranjih zadev, ter na podlagi rezultatov ocene potreb po operativnem usposabljanju na področju okoljske kriminalitete.

Svet poziva mrežo Jaguar Network, naj:

70. Okrepi izmenjavo informacij med Latinsko Ameriko, Karibi in Evropsko unijo tako, da spodbuja tretje države iz teh regij, naj okrepijo sodelovanje z Europolom, spodbudijo ustrezne organe teh regij k rednemu in dejavnemu sodelovanju na podlagi načrtovanih usklajenih operacij, povečajo število in obseg operacij ter izmenjajo izkušnje po incidentih in druge pridobljene izkušnje.
71. Podpira Svet pri uresničevanju sklepov Sveta o odnosih med EU ter Latinsko Ameriko in Karibi, sprejetih 21. novembra 2023 na področju boja proti okoljski kriminaliteti.